



Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade vid ett sammanträde den 4 november 2014 att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetproposition 2014/15:1 utgiftsområde 1 samt därtill hörande motioner i de delar som berör utrikesförvaltningen.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 på kommittémotionerna 2014/15:81 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 9, 2014/15:140 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 9, och de enskilda motionerna 2014/15:2400 av Robert Halef (KD) och 2014/15:2312 av Sofia Damm (KD).

I yttrandet finns ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att drygt 6 886 miljoner kronor anslås till anslaget 4.1 Regeringskansliet m.m. Anslaget används för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentation, kommittéväsendet och gemensamma ändamål.

Utrikesrepresentationen bestod per den 1 augusti 2014 av 103 utlandsmyndigheter, varav 89 ambassader, 7 konsulat och 7 representationer och delegationer. Dessutom har Sverige cirka 350 honorärkonsulat.

Mellan den 1 januari 2000 till och den 1 augusti 2014 beslutade regeringen att öppna 23 ambassader och 4 karriärkonsulat. Under samma period beslutade regeringen att stänga 21 ambassader och 7 karriärkonsulat.

Regeringen har ambitionen att öka antalet utlandsmyndigheter med inriktning på främjandeverksamhet.

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:81 av Hans Linde m.fl. yrkande 9, förordar Vänsterpartiet att regeringen bör få i uppdrag att arbeta för att öka jämställdhetskompetensen på svenska ambassader och andra utlandsmyndigheter.

I kommittémotion 2014/15:140 av Stig Henriks-son m.fl. yrkande 9, förordar Vänsterpartiet att den svenska representationen på Natos högkvarter omgående bör avvecklas.

I den enskilda motionen 2014/15:2400 av Robert Halef (KD) förordas att en svensk ambassad öppnas i Beirut, Libanon och i den enskilda motionen 2014/15:2312 av Sofia Damm (KD) att en svenska ambassad öppnas i Tunis, Tunisien.

Utskottet

Sveriges representation utomlands är en viktig fråga för vårt lands utrikes-, säkerhets-, bistånds- och näringspolitik. Enligt utskottet är en väl rustad utrikesförvaltning, både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen, en förutsättning för att kunna vidmakthålla relationer som ligger till grund för samarbete på viktiga områden och för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender i världen. För att uppnå effektivitet och kontinuitet i en modern utrikesförvaltning är det också viktigt att slå vakt om Utrikesdepartementets möjligheter att såväl behålla som rekrytera personal med olika kompetenser.

Kabinettsssekreteraren informerade den 19 november 2014 utskottet om Utrikesdepartementets ekonomi och utrikesförvaltningens utveckling. Av denna information framgick att den ekonomiska situationen i dagsläget kan betraktas

som fortsatt stabil. Under året har inga nya ambassader öppnats. Regeringen har enligt budgeten ambitionen att öka antalet utlandsmyndigheter med inriktning på främjandeverksamhet, men kunde inte ge mer utförlig information. Detta är inte tillräckligt. Utrikesutskottet måste få denna typ av information i god tid för att kunna göra informerade ställningstaganden.

Utrikesutskottet vill understryka vikten av att regeringen löpande samråder med riksdagen om den strategiska utvecklingen av Sveriges utrikesrepresentation. Att öppna och stänga en utlandsmyndighet påverkar Sveriges internationella relationer och medför kostnader. Det är därför viktigt att sådana beslut är långsiktiga och bygger på väl förankrade strategier. Utrikesutskottet påtalade vid informationstillfället att det önskar få mer detaljerad information vilket kabinetssekreteraren bejakade och utlovade att återkomma med.

Det framgick av informationen att det pågår interna diskussioner inom Regeringskansliet om ekonomin. Dessa diskussioner är inte avslutade och regeringen har inte på ett tillfredställande sätt kunnat informera utrikesutskottet om regeringens förslag till fördelning av anslaget 4.1 Regeringskansliet m. m.

I en motion föreslås att kompetensen vad gäller jämställdhet ska öka på svenska utlandsmyndigheter. Utskottet vill inledningsvis erinra om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation, utbildning av personal, fördelning av resurser t.ex. avseende jämställdhets- och mångfaldsfrågor ligger hos regeringen eller hos myndigheter som lyder under regeringen. Enligt utskottet är det mot denna bakgrund därför inte riksdagens sak att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i frågor av denna typ. Utskottet vill samtidigt understryka vikten av att frågor om jämställdhet och mångfald genomsyrar Regeringskansliets hela verksamhet. Internationellt utvecklingssamarbete är en viktig del av svensk utrikespolitik och jämställdhet utgör ett mål för Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Under 2013 genomförde Svenska institutet en rad evenemang om jämställdhet tillsammans med flera svenska utlandsmyndigheter.

I en motion föreslås att Nato-representationen i Bryssel ska läggas ned. I två andra föreslås att nya ambassader i Beirut och Tunis ska öppnas. Sveriges representation vid Nato i Bryssel ansvarar för Sveriges samarbete med Nato inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) och dess multilaterala överbyggnad Euroatlantiska Partnerskapsrådet (EAPR). Delegationen bevakar också den del av Natos verksamhet som har betydelse för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet vill erinra om att beslutskompetensen enligt regeringsformen ligger hos regeringen eller hos de myndigheter som lyder under regeringen när det gäller frågor som rör Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation, utbildning av personal och fördelningen av resurser.

Mot bakgrund av det som ovan anförs har utskottet inga invändningar mot regeringens förslag till medelstilldelning för anslaget 4.1 Regeringskansliet m.m. och föreslår därför att konstitutionsutskottet avstyrker motionerna 2014/15:140 yrkande 9, 2014/15:81 yrkande 9, 2014/15:2400 och 2014/15:2312.

Stockholm den 20 november 2014

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Hillevi Engström (M), Olle Thorell (S), Julia Kronlid (SD), Sofia Arkelsten (M), Katarina Köhler (S), Valter Mutt (MP), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Björn Söder (SD), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Jasenko Omanovic (S), Maria Andersson Willner (S), Ola Johansson (C) och Maria Weimer (FP).

Särskilt yttrande

Hans Linde (V) anför:

Vänsterpartiet är inte principiellt motståndare till att utlandsrepresentationer öppnas eller stängs, det är naturligt att det sker en kontinuerlig översyn av var det bedöms vara mest prioriterat att vara närvarande. Men det är uppenbart att den omläggning av Sveriges utlandsrepresentation som genomfördes under den föregående borgerliga regeringen inte skedde i ett politiskt vakuum. De förändringar som genomfördes var starkt kopplade till en omläggning av den svenska utrikespolitiken bort från en självständig svensk utrikespolitik till ett allt tydligare band till USA, det som brukar kallas ”den transatlantiska länken”. Därför var Vänsterpartiet t.ex. kritiskt till att regeringen under förra mandatperioden stängde ambassaderna i bl.a. Managua (Nicaragua), Windhoek (Namibia) och Gaborone (Botswana). Dessa ambassader var tydliga symboler för Sveriges självständiga röst i världen. Vänsterpartiet har samtidigt motsatt sig att Sveriges delegation vid Nato i Bryssel uppgraderats, eftersom vi sett detta som ytterligare ett steg bort från en militär alliansfrihet som vi vill slå vakt om. Vår förhoppning är att en ny regering och en i delar ny inriktning på Sveriges utrikespolitik också ska märkas i Sveriges utlandsrepresentation. Vänsterpartiet ser ett behov av att förstärka Sveriges närvaro i både Latinamerika och Afrika söder om Sahara – regioner som drabbades av den tidigare regeringens ambassadnedläggningar. Vi anser också att om regeringens mål om en feministisk utrikespolitik ska genomföras så krävs ett strukturerat arbete inom utrikesförvaltningen för att garantera att det finns kompetens om jämställdhetsfrågor på alla utlandsmyndigheter.